

Ontmoetingen met Moderne Devotie

Mediteren met Thomas a Kempis

Een kennismaking en handreiking

Hans Tissink

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
1. Pionieren in Moderne Devotie	4
2. Wat is Moderne Devotie?	7
3. Navolging van Christus	11
4. Zorg voor je ziel	14
5. Deemoed	17
6. Meditatie	20
7. Bidden	23
8. Gemeenschap en liefde	26
9. Doorwerking (1): Vincent van Gogh	29
10. Doorwerking (2): Dietrich Bonhoeffer	32
11. Doorwerking (3): Dag Hammarskjöld	35
Literatuur	39

ISBN: 978 90 5263 4517

NUR: 723

Illustraties: Archief Hans Tissink

© 2018 theologische uitgeverij Narratio
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem
tel. 0183 62 81 88 e-mail: info@narratio.nl
Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en www.kerkboek.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Woord vooraf

De pioniersplek Ontmoetingshuis Moderne Devotie ging op zondag 5 februari 2017 in de Grote Kerk van Zwolle van start. Wie had het kunnen denken? In de 21ste eeuw met een groep pionieren in mystieke gedachten van de Zwolse kloosterling Thomas a Kempis. Op de een of andere manier leeft deze oude mysticus voort. Zijn hoofdwerk *'De Navolging van Christus'* is wereldberoemd. Deze bundel van vier traktaten is naar men zegt na de Bijbel het meest verkochte en gelezen christelijke boek ter wereld. Dit feit alleen al moet ons vandaag toch te denken geven.

Eens in de twee weken komen we als Ontmoetingshuis bij elkaar. Na een maaltijd lezen en kauwen we op enkele spirituele spreuken uit *De Navolging*. Welke spreuk raakt je vooral? Deze aanpak levert dikwijls verrassende ontmoetingen op.

In zekere zin is Thomas iedere sessie onze gast. En welbeschouwd lijken wij als deelnemers van deze bijeenkomsten toch wat op de broeders en zusters 'des gemenen levens' van weleer. Het geloofsgesprek kan ons diep vanbinnen raken. Met vallen en opstaan leren we zo te mediteren *in* het leven van Christus, zoals Thomas ons aanraadt. We eindigen onze samenkomsten stevast met een korte viering. Met stilte, kaarslicht, een Taizé-lied en een kort gebed laten we alles dieper tot ons komen.

Ik hoop dat de lezer/kring met deze brochure wordt uitgedaagd om zelf te gaan brevieren en mediteren in teksten van deze vernieuwingsbeweging. Deze brochure is een meditatief werkboekje met thema's, citaten en oefeningen die in het Ontmoetingshuis Moderne Devotie aan bod kwamen. Ik dank Irma, Mariska, Dullyna, Arend en Gideon voor hun waardevolle en kritische suggesties.

Wie weet kan dit boekje ook andere zoekers en groepen helpen bij ontmoetingen van ziel tot ziel. In navolging van Christus en in de geest van zijn Geest.

Hans Tissink, april 2018

1. Pionieren in Moderne Devotie

Kijkoefening

- Word stil en ontspan je. Adem rustig in en uit. Focus je oog na een tijdje op de afbeelding hiernaast. Wat valt je op? Wat zie je aan kleuren en vormen? Blijf met je aandacht rusten bij de vorm, kleur of associatie die je op dit moment het meest aanspreekt. Mijmer en mediteer daarover.
- Maak tot slot enkele aantekeningen in een nieuw notitieschriftje. Nota bene: Moderne Devoten noemen dit schriftje een rapiarium. Dit staat voor een 'samenraapsel' van pakkende spreuken, citaten en gedachten. Gebruik dit rapiarium ook in het vervolg van jouw ontmoetingen met de Moderne Devotie. Thuis, in een meditatiegroep, op een stilteplek of waar ook maar.

Mijn weg naar Moderne Devotie

Het heeft lang geduurd voordat ik een klik kreeg met de Moderne Devotie. Als student liet ik mijn vrienden eens een boekje met spreuken van Thomas a Kempis zien. Een docent floot me op besliste toon terug. 'Dat soort werkjes lezen we hier niet. Dat is geen echte theologie.' Ik wist niet hoe snel ik dit boekje weer terug in mijn tas moest stoppen.

In 2010 werd ik dominee in Zwolle. Daags na mijn verbintenis kocht ik een exemplaar van Thomas' *Navolging*. Ik was nieuwsgierig naar de spiritualiteit van deze beroemdste Zwollenaar. Thuis las ik af en toe een bladzijde in het boek. Daarna bleef het onder mijn bed liggen. Zo vergaat het vaak met dit werk, zo vernam ik later.

Wel merkte ik dat de beweging rond Moderne Devotie in mijn nieuwe woonplaats leefde. Ik bezocht speciale tentoonstellingen in Zwolse musea. Ik ontmoette mensen die er enthousiast mee bezig

waren. Devotiewandelingen en speciale leerhuisavonden deden mijn verlangen verder groeien.

Pas tijdens de colleges Mystiek op het Titus Brandsma Instituut te Nijmegen in het kader van mijn opleiding tot geestelijk begeleider, sloeg de vonk echt over. Ik ontdekte dat de Moderne Devotie een unieke hervormingsbeweging is geweest die grote invloed had in de Lage Landen. Nuchtere mystiek, affectieve geloofstaal, monastieke oefeningen, concrete geloofspraxis, alles wat deze Moderne Devotie zo kenmerkte, begon me aan te spreken. Zeker, ik had ook wel kritische reserves en vragen, maar wie niet? Ik ging me erin verdiepen. Allengs groeide mijn verlangen om er meer mee te doen. Zo kwam ik samen met enkele anderen op het spoor van een pioniersplek. We gingen pionieren met hulp van deze spirituele pioniersbeweging uit de Late Middeleeuwen.

Op zoek naar een logo

De visie van onze pioniersplek Ontmoetingshuis Moderne Devotie is samen te vatten in ons logo (zie afbeelding).

Wat wil dit logo zeggen?
Graag geef ik hieronder een korte uitleg.

De rode cirkel

Het hart wordt gevormd door de rode cirkel. Deze cirkel staat voor de ontmoeting met mensen in de kring. Rood verwijst naar warme elementen als liefde en bezieling. De cirkel draait om een witte bol. Deze centrale bol verwijst naar het Licht van Christus. Het Licht van Christus straalt als een zon in ons bestaan. Het geeft ons warmte en energie.

Het gele huis

Waar mensen samenkomen rond de kern van Licht en Liefde vormen ze als het ware een huis van licht. Een gemeenschap van heiligen, een spiritueel fitnesscentrum, Gods doorzonwoning... er zijn allemaal termen in omloop voor dat ene begrip 'kerk' (letterlijk: wat van de Heer is). Deze kerk als huis van licht wil transparant zijn, d.w.z. doorschijnend tot op de ziel.

Als het Licht van God centraal staat, beantwoordt de geloofsgemeenschap aan haar wezen en roeping. De kerk wordt een huis voor de ziel. Een huis van echte ontmoeting met God, elkaar en de wereld.

Ontmoetingshuis
Moderne Devotie

Het blauwe water

De oude pioniersbeweging Moderne Devotie ontstond eind 14^e eeuw in steden langs de IJssel als Deventer en Zwolle. We spreken daarom ook wel van IJsselspiritualiteit. Water staat voor een dorstlessende en levenskrachtige werking. Maar ook voor de strijd die Hollanders moesten leveren tegen overstromingen en watersnood. De IJsselspiritualiteit is daarom niet los te zien van alles wat er in de wereld gebeurt. Devotie is pas modern, als zij gepaard gaat met compassie voor de ander en met duurzame zorg voor Gods schepping.

Moderne Devotie

Tekst uit De Navolging van Christus

De *Navolging van Christus* van Thomas a Kempis (vrije vertaling H.T.)

Boek 1 Handige tips om spiritueel te leven

Paragraaf 1 Volg Christus na en beeld Hem uit. Wijs alle waan van de wereld af.

- 1 Als je mij maar volgt, dan loop je niet meer in het donker, zegt Jezus (Johannes 8:12).
- 2 Dit zijn woorden van Christus. Zo spoort Hij ons aan om zijn leven en moraal zoveel mogelijk na te volgen. Laten we zijn leefstijl inbeelden en uitbeelden! Als we tenminste naar zijn beeld vernieuwd willen worden en echt verlicht. Dan is ons hart niet meer blind en zijn we vrij.
- 3 Onze beste studie is dus: mediteren en ons oefenen in het leven van Jezus Christus.
- 4 De levenslessen van Christus gaan veel verder dan de lessen van heiligen. Wie de goede spirit heeft, zal in die levenskunst het verborgen brood vinden dat eeuwig leven geeft.

Geestelijke oefeningen

- Word stil vanbinnen. Adem rustig, heel rustig. Neem de tijd (minstens vijf minuten, maar hoe langer hoe beter).
- Lees en herlees de eerste vier spreuken uit *De Navolging*. Laat ze diep in je ziel doordringen.
- Zoek en speur naar het ene woord dat jou op dit moment raakt. Verwijl daarbij.
- Maak enkele aantekeningen in je kersverse rapiarium (=spirituele poesiealbum).
- Deel je ervaringen met elkaar. Luister daarbij goed naar elkaar. Dit is geen plek voor discussie. Stel hooguit open vragen.

Korte viering

Taizélied:

Ubi caritas et amor, ubi caritas Deus ibi est.
(Waar vriendschap is en liefde, daar is God.)

Stilte

Aansteken van waxinelichtjes (voor iets of iemand)

Gebed, vrij naar Thomas a Kempis

*Christus, Licht van deze wereld en Zon van gerechtigheid,
schijn met uw stralen vol gratie over ons en in ons.
Verlicht het oog van onze ziel.
Open de oren van ons verstand.
Spreek slechts één woord en ons hart zal genezen in U.
Amen.*

2. Wat is Moderne Devotie?

Kijkoefening

- Word stil. Neem de tijd. Adem diep en let op je ademhaling. Word rustig en ontvankelijk.
- Kijk met aandacht naar het schilderij van Thomas a Kempis bij zijn klooster op de Nemelerberg.
- Wat valt je op? Wat zie je? Waar blijft je oog bij hangen? Blijf daarbij verwijlen.
- In het open boek staat een uitdrukking van Thomas geschreven: 'Met een boekje in een hoekje.' Wat doet deze spreuk met je?

Moderne Devotie